

DISKRIMINERINGEN

LDL - Likestillings- og diskrimineringsloven

Kommunale Råd, Voss 27.04.26

Berit Vegheim

Stopp Diskrimineringen – IL Norge

post@stopdisk.no mobil: 90196325

DISKRIMINERINGEN

Stopp Diskrimineringen

Borgerrettsstiftelse Formål: Sterkt rettslig vern mot diskriminering av funksjonshemmede

- **Bistår personer/organisasjoner med klage på diskriminering under hele klageprosessen**
- **Spesialfelt LDL, CRPD, hatkriminalitet**
- **Arbeidsmåte: Politisk påvirkning, kartlegging**
- **Undervisning, faglige artikler og innlegg**

DISKRIMINERINGEN

Hva er en antidiskrimineringslov?

Loven sikrer at en befolkningsgruppe *på grunn av kjennetegn ved gruppen* ikke *usaklig forskjellsbehandles*, ekskluderes og nektes de goder som tilbys *resten av befolkningen*

DISKRIMINERINGEN

Lovens formål

- Fremme likestilling – hindre diskriminering
- Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging.
- Særlig bedre kvinners og minoriteters stilling
- Bygge ned samfunnsskapte funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes.

§ 6. Forbud mot å diskriminere

Kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt.

- **... eksisterende, antatte, tidligere eller fremtidige forhold som nevnt i første ledd.**
- **Tilknytning til en vernet person**

Diskrimineringsforbudet

- Diskriminering betyr i loven usaklig forskjellsbehandling
- Det kreves verken formål eller hensikt
- Alle samfunnsområder – ikke personlige forhold

- Direkte diskriminering § 7: en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon

DISKRIMINERINGEN

Eks: Direkte diskriminering

- **Politiet avhørte ikke et barn som trengte kvalifiserte tolker**
- **Kommune endret tildelingsregler da mann med utviklingshemning vant tomt**
- **Folkehøyskole nektet opptak pga. ADHD**
- **Utelot døv fra rekrutteringsprosess**
- **Sykehus sa opp ansatt etter medieoppslag om fortid som psykiatrisk pasient**

DISKRIMINERINGEN

Forbudt å kreve helseattest

- To eks. Dørvakta spurte Oskar og Ella om helseattest» (se ref.)
- Du skal ikke vise legeattest når du nektes adgang til arrangementer, utesteder eller andre varer og tjenester som tilbys publikum
- Tilbyder av varer og tjenester skal sikre nødvendig opplæring og kompetanse hos alle ansatte og i innleide bedrifter

§ 8. Indirekte diskriminering

- Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille personer dårligere enn andre,

DISKRIMINERINGEN

Eks. indirekte diskriminering

«Vi følger bare våre regler»

- **Krav om å bruke en kommunikasjonsform: telefon, SMS, skrift –**

eks. sak 11/2118 pasientreiser krevde bruk av telefon for å bestille

- **Betale mer pga. tilrettelegging**
- **Opprop på venterom etz.**

DISKRIMINERINGEN

Diskr. Avslag bil samlok bolig

Fra vedtak i sak LDN 17/2010 om at Rundskriv og NAVs praksis diskriminerer utviklingsh.

- **Sitat fra vedtak: (ved å) «kreve at de mer enn andre som bor geografisk nær hverandre skal samordne sine transportbehov.»**
- **«Rundskrivets retningslinjer betyr derfor at personer med nedsatt funksjonsevne i en samlok bolig stilles dårligere enn andre.»**

DISKRIMINERINGEN

§ 9. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 6 når den

- **a) har et saklig formål**
- **b) er nødvendig for å oppnå formålet og**
- **c) ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles.**

DISKRIMINERINGEN

Saklig forskjellsbehandling

- **Stillesone på bibliotek og tog**
- **En restaurant tilbyr bare skalldyr**
- **Støy og dempet belysning på utesteder**
- **Krav til funksjonsevne i militæret og til bestemte yrker som lokfører, pilot, lege dersom kravet kan dokumenteres**
- **Lukt i kjøpesentre som allergikere reagerer på**

DISKRIMINERINGEN

Tilretteleggingsplikt

- **Universell utforming, uu §§ 17, 18**
- **Individuell tilrettelegging §§ 20, 21, 22**

- **Brudd på tilretteleggingsplikten er diskriminering**

- **Plikten til fysisk tilrettelegging er uttømmende regulert §§ 17, 18, 20, 21, 22**

DISKRIMINERINGEN

Definisjon: universell utforming

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

Forskrift TEK 17 og UU av IKT konkretiserer har konkrete krav som må oppfylles.

DISKRIMINERINGEN

Plikt til universell utforming

- **§ 17 Bygg, bygde uteområder og transport**
- **§ 18 IKT**
- **Plikten gjelder virksomheter rettet mot allmennheten**
- **Hovedløsningen**
- **Virksomhetens alminnelige funksjon**

Avgrensning av plikten

- Plikten gjelder så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten.
- **VIKTIG: Frist for uu-plikten hever terskelen: eksisterende IKT hadde frist 2021, ingen frist for eksisterende bygg og transport**
- **Vurderingen i to trinn: effekten og omkostninger - vurderes hver for seg**

DISKRIMINERINGEN

Uforholdsmessig byrde

- **a) effekten av å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse**
- **b) om virksomhetens alminnelige funksjoner er av offentlig art**
- **c) kostnadene ved tilretteleggingen**
- **d) virksomhetens ressurser**
- **e) sikkerhetshensyn**
- **f) vernehensyn.**

DISKRIMINERINGEN

Plikt til individuell tilrettelegging

- Forholdet er av varig karakter
- Virksomheten har et særlig ansvar ift. person
- Vesentlig del av den enkeltes liv

- Arbeidsgiver
- Barnehage, skole- og utdanningsmyndigheter
- Kommunens tjenester

Håndheving

- **Likestillings- og diskrimineringsnemnda**
- **Domstolen**
- **UU-tilsynet i Digdir fører tilsyn med § 18 IKT og bistår Nemnda som ekspert**
- **Likestillings- og diskrimineringsombudet overvåker aktivitetsplikten**
- **Brudd på straffelovens § 186 forbud mot diskriminering kan anmeldes til politiet**

Nemndas kompetanse

- **LDN er et forvaltningsorgan: kan ikke overprøve forvaltningsvedtak**
- **Kan uttale seg om forvaltningens skjønnsutøvelse er i samsvar med LDL**
- **Kreve individuell prøving**
- **Gi pålegg og tvangsmulkt**
- **Bare domstolen kan overprøve vedtak i forvaltningen**

Oppreisning og erstatning

- Nemnda kan vedta oppreisning i «arbeidsforhold og ved arbeidsgivers valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere,»
- Nemnda kan enstemmig treffe vedtak om erstatning for diskriminering, «dersom innklagede ikke gjør gjeldende annet enn manglende betalingsevne eller andre åpenbart uholdbare innsigelser.»

Tvangsmulkt

- **Tvangsmulkt løper fra frist som Nemnda setter for å rette på manglende universell utforming.**
- **Fra 2000 til 5000 pr. dag**
- **Effektiv ved at bruddet blir rettet når tvangsmulkt settes i verk**

DISKRIMINERINGEN

Aktivitets- og redegjørelsesplikt, ARP

- **§ 19. og § 19 a. 1. ledd om universell utforming**
Offentlige og private virksomheter skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten.
- **§ 19 a. 2. ledd: Off. virksomheter skal redegjøre for arbeidet med universell utforming av IKT.**
- **§ 24 om ARP, 2. ledd: Off myndigheter skal redegjøre for hva de gjør for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i sitt arbeid.**

DISKRIMINERINGEN

Klag på diskriminering, når du:

- opplever dårlig behandling/trakassering
- ikke får utøvet politisk eller annet verv pga. lokaler ikke er uu eller annen utilgjengelighet
- ikke får tilgang til offentlige tjenester: eks. ikke har alternativ til digital kontakt, ikke tilbyr tolk, telefon, oppmøte
- må betale mer enn andre for off. eller private tjenester og varer

DISKRIMINERINGEN

Viktig når du klager

- **Tydelig beskrivelse av hendelsen, handlingen, forholdet klagen gjelder**
- **Dokumentere best mulig**
- **Forestill deg hva motparten vil svare**
- **Klag på store virksomheter**
- **Bruk dokumentasjon om motpart fx. skryt om størrelse og utbredelse**